

Haarlem

Informatienota

Onderwerp: Balans Beschermd Stadsgezicht en Duurzaamheid
BBV nr: 2016/521395

1. Inleiding

Deze nota geeft informatie over de combinatie van duurzaamheidsmaatregelen en een ruimtelijk kwaliteitsbeleid in beschermd stadsgezichten. In de Commissie Ontwikkeling van 7 januari 2016 is om deze informatie gevraagd bij de behandeling van de aanwijzing van Haarlem-Noord tot beschermd stadsgezicht (2015/454887). De minister heeft de beschermende status inmiddels op 5 juli 2016 verleend. Via beschermende bestemmingsplannen kan de gemeente gericht regie voeren op de monumentale stad. Tegelijkertijd koerst het college op een klimaatneutrale stad in 2030 en zijn ingrepen in het stadsbeeld niet altijd te vermijden. Het college schetst in deze nota hoe de gemeente richting omgevingswet integraal aan een duurzame monumentale stad kan werken.

2. Kernboodschap

De gemeente werkt samen met burgers en professionals om het verduurzamen van erfgoedpanden te regelen, en wel zodanig dat er een balans ontstaat tussen het behoud van de (cultuurhistorische) kwaliteit van de bebouwde omgeving en het bereiken van de doelstelling Haarlem Klimaatneutraal 2030.

3. Consequenties

Om Haarlem klimaatneutraal te maken zijn ingrepen nodig. Het is een hele uitdaging om dat in 2030 bereikt te hebben. Veel gemeenten beschikken over onbebouwd gebied dat ingezet kan worden voor het opwekken van schone energie. Haarlem moet de oplossing zoeken in bebouwd gebied.

Duurzaamheidsmaatregelen treffen betekent vaak een wijziging van het stadsbeeld. Wanneer dat beeld zo wordt gewaardeerd door bewoners en toeristen, en de belangstelling daarvoor in belangrijke mate bijdraagt aan de economie van de stad, moet verduurzaming met zorg gebeuren.

Het is dan noodzaak dat de milieusector en erfgoedsector intensief samen optrekken en de verschillende belangen goed op elkaar afstemmen. Aan de hand van een jaarlijks integraal DuMo-programma* kan verduurzaming worden versneld en de kwaliteit van de stad zo goed mogelijk behouden (* Duurzaamheid van de Monumentale stad).

In een dergelijk programma leggen partijen gezamenlijke uitgangspunten vast. Denk aan zaken zoals gebiedsindeling, beeldkwaliteit van de wijk, typologie van de huizen (individuele panden of seriebouw), daklandschap, mogelijkheden van het gebruik van de openbare ruimte, advies op maat, en minder vergunningen.

Het historisch centrum of dorpsgezicht Spaarndam, waar ieder pand anders is en geen kapvorm gelijk, vraagt om een ander scenario dan een wijk waar in serie is gebouwd. Een dergelijk programma loopt vooruit op het omgevingsplan zoals beoogd wordt met de nieuwe Omgevingswet.

Van jaar tot jaar is te bezien welke ontwikkelingen er zijn in de markt, welke innovaties er hebben plaatsgevonden en welke wensen er leven bij bedrijven en bewoners. Deze zaken worden jaarlijks in het beleid verwerkt en bijgewerkt in het programma Duurzaamheid van de Monumentale stad.

3.1 Het college stimuleert dat technische bedrijven, betrokken bij het verduurzamen van beschermde gezichten, kunnen innoveren door samen te werken

Veel bedrijven die betrokken zijn bij het verduurzamen van panden, hebben een eigen specialiteit. De één plaatst dubbel glas, de ander zonnepanelen en weer een ander isoleert de muren of het dak. Bij nieuwbouw is dit misschien mogelijk, maar bij panden van vóór 1950/1960, en zeker bij die uit een nog oudere bouwperiode, moet je rekening houden met de effecten van maatregelen die eerder zijn genomen. Deze panden zijn technisch op een andere manier gebouwd. De uitwisseling van warme en koude lucht binnen-buiten, en daarmee ook van vocht, vindt op natuurlijke wijze plaats. Zolders blijven bijvoorbeeld juist droog wanneer niet alles potdicht zit.

De gespecialiseerde bedrijven kunnen van elkaars ervaringen leren. Wat is het effect van hun ingreep op de vochthuishouding van panden en welke maatregelen zijn er dan nog meer nodig om vochtophoping, verrotting en schimmel te voorkomen?

De gemeente is gestart te stimuleren dat bedrijven in deze branche elkaar opzoeken. De kennis die zij met elkaar opdoen leidt tot een effectievere duurzaamheidsaanpak. Een mix aan maatregelen precies afgestemd op de specifieke eigenschappen van het pand zorgt voor een optimaal resultaat.

Inmiddels zijn 12 bedrijven met elkaar in gesprek om een zogenaamde Product Markt Combinatie (PMC) te vormen. In deze alliantie zijn veel specialismen vertegenwoordigd, architecten, bouwkundigen, constructeurs, installateurs, een bouwhistoricus, een bouwfysicus, een calculator, en een restauratiedeskundige. Alle kennis komt nu samen. De alliantie heeft voortvarend een innovatiesubsidie aangevraagd bij de VNG én gekregen. De toekenning is juist gericht op het innovatieve karakter van de alliantie, een integrale combinatie waar kennis over verduurzaming en erfgoedzorg samenkomen. Deze alliantie is een mooie aanvulling op de verbindingen die al eerder in de stad zijn ontstaan, waaronder twee lerende netwerken rondom particuliere woningen/VvE's en sociale woningen. De gemeente houdt contact met deze Product Markt Combinatie en verwerkt de kennis die zij hebben opgedaan in het gemeentelijk op te zetten DuMo-programma.

3.2 Het college wil stimuleren dat de kennis opgedaan in de PMC beschikbaar komt voor eigenaren

Het is de burger of een ondernemer die beslist om zijn pand te gaan verduurzamen. Het is een hele zoektocht op internet om informatie te vinden over alle wensen die er zijn. De gemeente doet er alles aan om die kennis op een makkelijke manier bij de mensen te krijgen. Zo is er de ondersteuning via het bouwloket, zijn er allerlei activiteiten onder de noemer De Groene Mug en recent is het informatiepunt geopend in de Kweektuin.

De gemeente wil nu stimuleren dat ook de informatie opgedaan met deze bedrijven ter beschikking komt van de Haarlemmers. Dit kan deels via Open Data.

Samenwerking helpt de Haarlemmers, helpt de gemeente en helpt de deelnemende bedrijven aan meer opdrachten.

3.3 Specifieke kennis opgebouwd samen met andere gemeenten verdiept het Haarlemse DuMo-programma

Naast kennisverrijking via de Product Markt Combinatie verrijkt Haarlem zijn kennis ook via andere kanalen. Bijvoorbeeld in de werkgroep Duurzaamheid van de Federatie Grote Monumentengemeenten. Gemeenten zoeken gezamenlijk naar duurzaamheidsoplossingen voor de oudere bestaande voorraad.

In dit kader werkt Haarlem ook samen met de Wageningen Universiteit en enkele bedrijven om te komen tot de website Zuinig met oude huizen, een burgerparticipatieproject puur gericht op het uitwisselen van ervaringen van burgers zelf.

3.4 Dit stimuleringsbeleid is een aanvulling op het reguliere duurzaamheidsprogramma 2015-2019 en de nota 'Versnelling van het Duurzaamheidsprogramma'

Nota 2016/266008 geeft uitleg over het Speerpuntenprogramma Energietransitie als versnelling van het Duurzaamheidsprogramma 2015-2019. Het voorgestelde in de voorliggende nota vormt een verdieping van het Speerpuntenprogramma en sluit aan op het VNG-innovatiebeleid.

4. Vervolg

De gemeente vult het bestaande milieu- en erfgoedbeleid aan met een integraal Duurzame Monumenten-actieprogramma

Dit bestaat uit de volgende acties:

- het inhoudelijk vormgeven van het jaarlijkse actieprogramma. Hierin wordt de balans gezocht tussen klimaatdoelstellingen en de doelstellingen omtrent het behoud van de ruimtelijke kwaliteit van de stad;
- het stimuleren van de ontwikkeling van de DuMo-Product Markt Combinatie (PMC);
- samenwerken met alle partners en het delen van kennis;
- het stimuleren van DuMo-oplossingen die vergunningvrij kunnen worden uitgevoerd of zullen voldoen aan de vereisten voor het verkrijgen van een vergunning;
- het zoveel mogelijk opheffen van belemmerende regels;
- bevorderen dat de opgedane kennis terecht komt bij burgers en Haarlemse bedrijven;
- vervolgen van de samenwerking met de werkgroep Duurzaamheid van de FGM en de Wageningen Universiteit;
- het integrale beleid verbinden met het reeds bestaande milieu- en erfgoedbeleid;
- het continu volgen van de ontwikkelingen en innovaties het DuMo-gebied en deze periodiek verwerken in het actieprogramma.

4.1 Financiën

Het samenbrengen van bedrijven, het bevorderen van kennisdeling met eigenaren en het deelnemen aan de werkgroep Duurzaamheid van de Federatie Grote Monumentengemeenten vinden plaats binnen de reguliere ambtelijke uren. Er zijn geen verdere financiële consequenties.

4.2 Planning

November/december 2016: Voortgang overleg en samenwerking deelnemers potentiële productmarktcombinatie

Januari / februari 2017: schrijven DuMo-actieprogramma

Voorjaar 2017: actieprogramma gereed en oriëntatie kennisdeling met inwoners Haarlem via open data.

Het college van burgemeester en wethouders,

de secretaris

de burgemeester